

ток розслідування відносно ряду чиновників, яких підозрюють у порушеннях при оформленні контрактів, пов'язаних із заходами реагування на пандемію COVID-19 [6].

Підсумовуючи викладене можна зробити висновок, що на сьогодні в Україні та окремих країнах світу виникла гостра необхідність внесення відповідних змін до законодавства про здійснення державних(публічних) закупівель щодо недопущення корупційних проявів під час закупівлі товарів, робіт чи послуг, необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19).

1. Коррупционные риски и важные правовые источники в контексте распространения вируса COVID-19. URL: <https://rm.coe.int/russian-version-corruption-covid-19/16809e3bf9> (дата звернення: 12.11.2020).

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 17.03.2020 № 530-IX. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 16, ст. 100.

3. 100 днів карантинних закупівель: як МОЗ, МВС та інші використали пандемію для мільонних корупційних схем. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2020/06/23/7256712/> (дата звернення: 12.11.2020).

4. «Любой интерес, кроме общественного» Как борются с коррупцией в сфере государственных закупок. URL: <https://rus.azattyq.org/a/kazakhstan-state-procurements-and-corruption/30791190.html> (дата звернення: 12.11.2020).

5. Глава аппарата губернатора Саратовской области уволилась после закупки масок по 425 рублей за штуку. URL: <https://www.occrp.org/ru/daily/12242-425> (дата звернення: 12.11.2020).

6. Колумбийских чиновников обвиняют в нецелевом расходовании средств на борьбу с COVID-19. URL: <https://www.occrp.org/ru/daily/12207-colombian-officials-accused-of-misusing-covid-19-funds> (дата звернення: 12.11.2020).

Бідняк Ганна Сергіївна
доцент кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних, доцент

АНАЛІЗ ОКРЕМИХ НОРМ ЩОДО ЕЛЕКТРОННОГО ДЕКЛАРУВАННЯ

В умовах розбудови української держави неминучі суперечки законодавчих норм, їх недосконалість та неузгодженість. В умовах сьогодення визнання неконституційними окремих норм ЗУ «Про запобігання корупції» та КК України викликали обурену реакцію суспільства та критичні обговорення як в науковому середовищі, так і серед представників різних гілок влади. Се-

ред дискусійних питань особлива увага за правом приділена щорічному декларуванню.

Дотримуючись об'єктивного підходу до змісту Рішення КС України, слід відмітити неоднозначну позицію. З одного боку, позбавлення НАЗК певних прав зрозумілі. Дещо розширені повноваження комітету, які були передбачені законодавством, справедливо вимагали уточнень та відповідності іншим нормам. НАЗК хоча і зазначений в переліку органів, які виконують правоохоронну функцію, фактично є державоутримувачем відповідного реєстру. Втім, вони мали право надсилати протокол правопорушення тільки поштою, а не вручати особі під підпис; витребувати певні документи тощо. Також, як свідчить практика, під час викриття корупційних правопорушень працівники зазначеного органу зазвичай потребували супроводу інших служб.

З іншого боку, була запропонована нерівність громадян, в т.ч. суддів та правоохоронців, під час декларування. В Рішенні зазначено, що категорії державних службовців мають різні рівні відповідальності та повноваження, тому необхідно забезпечити різні правила декларування, зокрема вищі судові органи мають право вимагати спеціальних актів регулювання цього питання, а деклараціями суддів може опікуватися спеціальний орган судової влади [6]. Так звану «скомпрометованість судової системи» можливо подолати іншим шляхом, наприклад, наданням спеціального статусу відповідним суб'єктам з обмеженим доступом до декларацій у соцмережах. За таких умов незалежний орган виконавчої влади зможе мати доступ до необхідних даних і повноцінно виконувати свою функцію боротьби із корупцією у судовій та інших гілках влади. Аналогічне рішення можливо запропонувати задля запобігання негативного впливу зовні та забезпечення особистої безпеки та членів сімей окремим категоріям суб'єктів декларування, як правоохоронці.

Також, викликає сумнівів зміст Рішення щодо процесу перевірки декларацій. Ми переконані, що він повинен здійснюватися компетентними, незалежними та неупередженими органами для перевірки всіх суб'єктів декларування, а не тільки декларацій суддів. Таким чином, буде забезпечений принцип рівності прав і свобод людини і громадянина, закріплений у ст. 21 та ст. 24 КУ.

Слушно з цього приводу висловив окрему думку суддя КС України В.В. Лемак, що у Рішенні не розставлено акцентів стосовно ключової проблеми: де межа між контролем виконавчої влади за особами, які працюють у судовій владі (суддями), і контролем за, власне, правосуддям. Контроль за законністю доходів та майнового стану суддів з боку створених на підставі законів України органів виконавчої влади безпосередньо не є втручанням у незалежність суддів і судів, яка гарантована Конституцією України. Однак такий контроль повинен здійснюватися відповідно до вимог, які враховують: 1) суть гарантій незалежності суддів, зокрема заборону "будь-якого впливу" на них, що прямо встановлено Конституцією України відповідно до частини

другої статті 126, частини другої статті 149. Окрім іншого, жодна інформація, яка збирається і зберігається органами виконавчої влади, не може бути використана ними з метою впливу на суддів і здійснення ними правосуддя; 2) об'єкт цього контролю в жодному разі не може бути пов'язаним зі здійсненням суддями і судами конституційної функції правосуддя, оскільки носії судової влади є невідзвітними і невідконтрольними жодним іншим суб'єктам. Протилежна точка зору заперечувала б принцип верховенства права. Отже, у Рішенні загалом не розмежовано розуміння загальноприйнятого у світі контролю за доходами та майновим станом суддів, з одного боку, та спробами контролю за здійсненням правосуддя, з іншого боку [3].

На наявність корупційних проявів у різних суб'єктів декларування вказують статистичні дані. В Єдиному звіті про кримінальні правопорушення по державі станом на жовтень 2020 р. за ст. 366-1 «Декларування недостовірної інформації», всього обліковано 794 кримінальних правопорушення. Вважаємо обов'язковим звернути увагу, що у 621 випадках досудове розслідування здійснювалось органами НП України, 104 – ДБР, НАБУ – 67.

Такі показники свідчать про існування фактів корупційних злочинів серед суддів, правоохоронців тощо. А визнання окремих норм неконституційними фактично дозволяють уникнути відповідальності за недостовірне декларування суб'єктам декларування з підвищеним корупційним ризиком та з високим корупційним ризиком.

Підсумовуючи вищевикладене слід зазначити, що складна ситуація сьогодні щодо окремих норм запобігання та протидії корупції, вимагає негайного прийняття обґрунтованого рішення з урахуванням дискусійних позицій. Шляхом вирішення цього питання, взагалі, можливе прийняття нового антикорупційного закону з урахуванням вже діючих кримінальних, кримінально-процесуальних і інших норм та відповідності їх міжнародним стандартам. І, зокрема, в законі обов'язково слід передбачити створення та функціонування нового органу задля здійснення антикорупційної політики, а також надати спеціальний статус таким суб'єктам декларування, як працівники судових і правоохоронних органів.

1. Конституція України редакція від 01.01.2020 (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Кримінальний кодекс України редакція від 27.10.2020 № 2341-III (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Окрема думка судді Конституційного Суду України Лемака В.В. стосовно Рішення у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України "Про запобігання корупції", Кримінального кодексу України від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/nb13d710-20#Text>

4. Про запобігання корупції Закон України редакція від 27.10.2020 №1700-VII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056)

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

5. Про затвердження Положення про апарат Національного агентства з питань запобігання корупції та положень про самостійні структурні підрозділи апарату Національного агентства з питань запобігання корупції Рішення 19.05.2016 № v0001884-16 редакція від 27.10.2017 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001884-16#Text>

6. Рішення Конституційного Суду у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про запобігання корупції“, Кримінального кодексу України від 27.10.2020 № 13-р/2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#Text>

7. Статистична інформація Генеральної прокуратури України
URL:<https://old.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>

Крамаренко Юрій Миколайович
доцент кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИПЛАТИ ВИНАГОРОДИ ВИКРИВАЧУ

Останні майже 10 років, соціально значимі та чутливі для державного управління галузі кримінального та кримінально-процесуального права зазнали суттєвих змін. Одна з таких трансформацій стосується показань очевидців у кримінальному процесі. Так, у попередньому кримінально-процесуальному кодексі України частиною 3 ст.68 було передбачено неможливість використання в якості доказів показань свідків, які базуються на повідомленнях інших осіб, без допиту останніх як першоджерела інформації [1]. Стаття 97 чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) передбачає можливість визнання допустимими показання з чужих слів [2]. Законом України «Про звернення громадян» передбачалось та передбачається, що анонімні звернення не підлягають розгляду (ч.1 ст.8 згаданого Закону) [3]. Натомість згідно зі ст. 8 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» [4], ст. 19 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» [5], та ст.53 Закону України «Про запобігання корупції» [6] прийом та розгляд анонімних повідомлень є допустим та прийнятним.

На фоні цього в законодавстві України з'явився новий суб'єкт правовідносин – викривач. Згідно Закону України «Про запобігання корупції» викривач це «фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, вчинених іншою